

ku.remissvar@regeringskansliet.se

och kopia till:

ku.md@regeringskansliet.se

Yttrande över Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher, SOU2022:44

Bakgrund

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi med syfte att under den kommande tioårsperioden främja långsiktig och hållbar utveckling av de kulturella och kreativa näringarna i hela landet (dir. 2021:100). Utredaren fick i uppdrag att analysera och identifiera utvecklingsbehov inom sju utpekade områden av betydelse för att uppfylla målen för strategin, bland annat samverkan mellan relevanta aktörer, offentliga stödinsatser, kapitalförsörjning, offentliga stödinsatser, platsutveckling och synergier med besöksnäringen. Utredaren fick även i uppdrag att identifiera eventuella ytterligare områden med påverkan på de kulturella och kreativa näringarna som är i behov av utveckling, ge förslag på aktörer som ska ansvara för uppföljning, och göra en tydlig prioritering bland de förslag som lämnas. Utredningen har antagit namnet Kreativa Sverige (Ku 2021:03).

Förslagen i korthet

Utredaren föreslår att genomförandet av den presenterade strategin under tio år ska ske fokuserat i sex prioriterade strategiska områden, med målsättningar per område för vad som ska uppnås och följas upp. Inom respektive prioritering har utredaren beskrivit behov av utveckling för företag i olika företagsgrupper och av ett utvecklat främjande. De sex strategiska områdena är:

1. Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan;
2. Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd;
3. Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad;
4. Export, internationalisering och värdeskapande utomlands;
5. Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla; och
6. Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).

Den strategiska prioriteringen *Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan* är central och genomförandet av den är en grundförutsättning för att kunna genomföra övriga prioriteringar i strategin.

Regeringen har avgränsat utredningens arbete från att föreslå författningsändringar och från att analysera skattefrågor.

Synpunkter

Gällande de ovan angivna sex strategiska områdena som utredaren formulerat vill Region Östergötland framföra följande.

- 1. Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan:*
Samverkan mellan kultur- och tillväxtsidorna inom det offentliga har under flera år genomförts runt om i Sverige genom projekt och insatser för att främja kulturella och kreativa näringar. Ett fokus bör i det fortsatta arbetet kunna läggas på en samlad tillämpning av den upparbetade erfarenheten inom regioner och kommuner, och hur logikerna inom kreativt arbete och företagande konkret kan samverka bättre. Ett tydligt tillämpat statligt tvärpolitiskt perspektiv genom exempelvis ett kontor för KKN-frågor välkomnas, och skulle förebildligt utgöra vägledare för *att* och *hur* regioner och kommuner fortsatt ska arbeta med och utveckla frågorna. Ett tydligt huvudmannaskap och ansvar för frågorna, snarare än växelvis och delat mellan departement som nämns i utredningen, skulle dock vara önskvärt för att möjliggöra förutsebarhet och långsiktighet i arbetet på regional nivå.
- 2. Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd*
En generell synpunkt är att utredningen inte djupare diskuterar den privata och den offentliga finansieringen av kultur i förhållande till varandra. Vidare är ytterligare konkretion gällande detta prioriterade område 2 – och vilket regionernas ansvar skulle vara – önskvärt. Regionerna har möjligheter och kunskaper inom företagsrådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd men ansvaret och förutsättningarna behöver förtydligas, liksom exempelvis uppdrag till Almi. De befintliga främjarsystemen bör vidare fortsatt ha generella ingångar, men med specifik kompetens att hantera företagande med olika förutsättningar – exempelvis kulturella och kreativa näringar.
- 3. Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad*
Gällande upphovsrättsliga frågor vill Region Östergötland påtala vikten av att den rådgivning som ges gällande yrkesverksamma kulturskapares rättigheter till sitt arbete är enhetlig och förutsebar, oavsett var i landet man bor och verkar. Det gäller även bevakningen av att dessa rättigheter säkerställs och efterlevs. Denna grundläggande fråga för att verka som konstnär bör inte riskera bli föremål för regionala skillnader. Den regionala roll som föreslås i utredningen, och hur den skulle tillföra användbara värden utöver den kunskap som redan förmedlas med ett nationellt, enhetligt perspektiv av både konstområdesspecifika intresseorganisationer och berörda statliga myndigheter, skulle behöva förtydligas och konkretiseras. Det är mycket positivt att de immaterialrättsliga

aspekterna lyfts fram som betydande i utredningen.

4. *Export, internationalisering och värdeskapande utomlands*

Det är positivt att EU-perspektivet så uttalat finns med i utredningen, genom framförallt Kreativa Europa och New European Bauhaus. En synpunkt gällande detta prioriterade område 4 är att de internationella frågorna i stor utsträckning presenteras i beskrivande formuleringar; de konkreta insatserna bör förtydligas, för att bättre påvisa hur de internationella initiativen kanaliseras ned till regional och kommunal nivå. Vidare finns välutvecklade och mycket viktiga insatser avseende konstnärliga utbyten genom bland annat Konstnärnämnden/IASPIS, som kan framhållas tydligare som befintliga strukturer för internationell samverkan.

5. *Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla*

Den regionala nivån har begränsad inverkan på utbildningssystemet, men med vissa undantag såsom folkhögskolor (med konstnärlig inriktning), vilkas roll tydligare bör belysas i utredningen, liksom hur Myndigheten för yrkeshögskolan bättre skulle kunna anpassa sitt myndighetsutövande till kulturella och kreativa näringars perspektiv.

6. *Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).*

Det framgår inte tydligt av utredningen *vem* som bär ansvaret för själva utvecklingen av en plats, och hur finansieringen som behövs för att möjliggöra utvecklingen ska säkerställas och kanaliseras. Både regional och kommunal nivå har mycket viktiga roller att fylla gällande platsutveckling när rätt förutsättningar ges; regionerna med sitt utvecklingsuppdrag och kommunerna med planmonopol och kännedom om lokalsamhället. Detta tydliggörs genom fokus i både regionalt och kommunalt arbete på landsbygders utveckling och gestaltad livsmiljö. Inom båda dessa, ofta mycket nära sammanhängande, frågor finns betydande möjligheter att stärka de kreativa näringarnas betydelse i samhället.

Region Östergötland instämmer vidare i det behov utredaren uttrycker av att se över SNI-koderna som används för att identifiera kulturella och kreativa näringar, vilket genomförandemässigt inte är en regional fråga men som har inverkan på regionala förutsättningar för effektiva insatser. Utredningen återkommer till omfattningen på både omsättning och antal anställda i kulturella och kreativa näringar i Sverige och utomlands, vilket påvisar näringarnas stora ekonomiska betydelse för ett lands ekonomi. En utmaning när exempelvis strömningstjänster, eller modeindustrins hela butiksinfrastruktur, inkluderas är dock att man hamnar relativt långt ifrån de insatser vi som region till vardags arbetar med för att stötta konstnärligt arbete, och stärka de förutsättningar konstnärerna i länet arbetar under som kreativa näringar. En tydligare nyansering i definitionen av branschen är önskvärd för att komma närmre de regionala förutsättningarna för att stärka enskilda konstnärer och verksamheter, och att mer effektivt kunna stötta och vägleda dem som företagare.

Regionledningskontoret

2022-11-30

Dnr: RÖ 2022-10481

Det regionala utvecklingsuppdraget omfattar både kultur, och därmed att stärka konstnärers förutsättningar och villkor i länet, och tillväxt och stärkt företagande. Det behöver kanske tydligare fastslås vilket som ska främja vad; om företagandet ska var en väg för att stärka konstnärligt arbete och förutsättningar, eller om det konstnärliga arbetet ska stärka det regionala näringslivet. Det ena behöver inte utesluta det andra, men bättre tydlighet gällande syftet från statlig nivå skulle möjliggöra regionala prioriteringar gällande kulturella och kreativa näringar.

Utredningen innehåller många och mycket goda intentioner, men lämnar i viss utsträckning en fortsatt otydlighet gällande hur näringslivs-, kultur- och samhällsplaneringsenheter på olika nivåer konkret ska samverka för att uppnå de uttryckta målsättningarna, utöver vad som redan görs och utvecklas. Det finns också en risk att den nationella strategiska nivån som uttryckt i utredningen hamnar för långt från den regionala och kommunala realiteten.

Eva Andersson
Ordförande regionutvecklingsnämnden

Richard Widén
Regionutvecklingsdirektör